

Social- og Integrationsministeriet
chvi@sm.dk.

STRANDGADE 56
DK-1401 KØBENHAVN K
TEL. +45 32 69 88 88
FAX +45 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 03. februar 2012
J.NR. 540.10-
26669/cba

Lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Børnerådets fortalervirksomhed)

Ved e-mail af 16. januar 2012 har Social- og Integrationsministeriet anmodet om at modtage Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til Lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Børnerådets fortalervirksomhed).

1. Lovforslagets indhold

Lovforslaget har til formål at præcisere Børnerådets fortalervirksomhed for børn i samfundet ved i lovteksten at tydeliggøre rådets virke som fortaler. Med lovforslaget tydeliggøres, at rådet som led i sin fortalervirksomhed skal informere og rådgive regering og Folketing om børns forhold i samfundet samt arbejde for at sikre børns rettigheder. Rådet, der er uafhængigt og tværfagligt sammensat, har til opgave at vurdere og informere om børns vilkår i Danmark. Endvidere tydeliggøres, at rådet kan inddrage børns synspunkter i sit arbejde, og at rådet som led i sin fortalervirksomhed kan anmode institutioner, hvor børn opholder sig, om at rådet kan aflægge dem besøg. Forslaget skal ses i sammenhæng med det kommende forslag om oprettelsen af et særligt børnefagligt kontor ved Folketingets Ombudsmand, der har til formål at beskytte børns rettigheder ved at sikre en lettere tilgængelighed for børn og unge til Ombudsmanden, samt styrkelsen af via Børns Vilkårs BørneTelefon, som har til formål at sikre én fælles indgang til anonym rådgivning, hvor alle børn og unge kan søge om rådgivning og vejledning.

2. Den menneskeretlige beskyttelse

FNs Børnekonvention af 1989 og ratificeret af Danmark i 1991, danner den primære internationale menneskeretlige ramme for beskyttelsen af børns rettigheder.

Børnekonventionen angiver i artikel 4, at deltagerstaterne skal gennemføre al passende lovgivning samt administrative og andre forholdsregler til gennemførelsen af de i konventionen anerkendte rettigheder. Særligt skal deltagerstaterne respektere og sikre de rettighederne for ethvert barn inden for deres jurisdiktion, uden forskelsbehandling af nogen art og uden hensyn til barnets eller dets forældres eller værges race, hudfarve, køn, sprog, religion, politiske eller anden anskuelse, national, etnisk eller social oprindelse, formueforhold, handicap, fødsel eller anden stilling (artikel 2). Derudover er de grundlæggende principper i Børnekonventionen, at barnets bedste interesse skal komme i første række i alle foranstaltninger, der vedrører barnet (artikel 3); at deltagerstaterne videst muligt omfang sikre barnets overlevelse og udvikling (artikel 6); samt at deltagerstaterne sikrer et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; og at barnets synspunkter tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed (artikel 12).

Derudover angiver FNs Børnekomité's Generelle Bemærkning nr. 2 om de uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioners rolle i forhold til at fremme og beskytte børns retningslinjer for etableringen af institutioner, der fremmer børns rettigheder.¹ Generelle bemærkninger og konkluderende bemærkninger er i modsætning til selve konventionen – ikke retligt bindende.

I de seneste *Konkluderende bemærkninger til Danmark*² fra FNs Komité for Barnets Rettigheder under afsnittet om *Uafhængig overvågning* noterede komiteen med tilfredshed at Danmark bebudede en stigning i støtten til Børnerådet, men bemærkede samtidig, at Børnerådet ikke fungerer som ombudsmand. Komiteen udtrykte bekymring over udtalelserne fra den danske delegation om, at man ikke har til hensigt at oprette en ombudsmandsinstitution for børn i Danmark, idet der allerede findes Folketingets Ombudsmand, hvortil klager fra eller vedrørende børn kan rettes.

Komiteen gentog sin anbefaling om, at deltagerstaten bør træffe foranstaltninger til at sikre, at landets ombudsmandssystem fuldt ud tager hensyn til konventionen, og at der deri etableres en gennemsigtig, ressourcerig og specialiseret funktion til at overvåge implementeringen af børns rettigheder med bemyndigelse til at håndtere individuelle

¹ The Role of Independent National Human Rights Institutions in the Protection and Promotion of the Rights of the Child : CRC/GC/2002/2. (General Comments).

² CRC/C/DNK/CO/4 af 4. februar 2011.

klager. I den forbindelse anbefaler komiteen, at deltagerstaten foretager en evaluering af sit nuværende uafhængige overvågningsystem og anvender resultatet heraf ved etableringen af den nævnte funktion for børns rettigheder. Komiteen henviste til sin generelle bemærkning nr. 2 om de uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioners rolle i forhold til at fremme og beskytte børns rettigheder.

For så vidt angår Grønland og Færøerne glædede komiteen sig over den foreslåede etablering af et uafhængigt børneråd i Grønland, som er baseret på Paris-princippet. Komiteen er dog fortsat betænkelig ved, at der ikke er truffet nogen foranstaltninger på Færøerne med henblik på at etablere en uafhængig funktion, der skal sikre børns rettigheder.

3. Instituttets bemærkninger

Mandat ved lov hjemmel

Instituttet finder det positivt at Børnerådets funktion som officielt talerør for alle børn med henblik på at fremme børns rettigheder, styrkes ved at præcisere og synliggøre Børnerådets mandat ved en mere fyldestgørende beskrivelse i loven. Idet præciseringen af Børnerådets mandat i dette lovforslag kun er en del af en række af initiativer i forhold til en forbedring af den institutionelle beskyttelse, kan instituttet ikke på nuværende grundlag tage endelig stilling til den samlede påvirkning. Det er tillige planlagt, at der oprettes et børnefagligt kontor ved Folketingets Ombudsmand og en styrkelse af Børnetelefonen, hvorfor forslaget skal ses i denne sammenhæng.

Instituttet bemærker, at Institut for Menneskerettigheder er etableret som national menneskerettighedsinstitution i henhold til FNs Parisprincippet og blev af Den Internationale Koordineringskomité for Nationale Menneskerettighedsorganisationer (ICC) akkrediteret med A-status, hvilket blandt andet betyder at instituttet har taleret ved FNs Menneskerettighedsråd og FNs Komitésystem og uden begrænsninger kan deltage i det internationale arbejde med andre nationale menneskerettighedsinstitutioner.

Instituttet finder det positivt at Børnerådets uafhængighed fremhæves (§ 88, stk. 1, 2. pkt.). Instituttet finder det hensigtsmæssigt, hvis Folketinget får en særlig mulighed for periodevis at blive informeret om Børnerådets virke.

- Instituttet vil i anledning af lovforslaget, anbefale en yderligere systematisk koordination af arbejdet med børns rettigheder mellem de centrale aktører, idet opgaverne er fordelt på forskellige institutioner. Dette finder instituttet er en central præmis for at ordningen vil kunne give det ønskede resultat.
- Instituttet anbefaler, at Børnerådet afgiver en årlig beretning til Folketinget om sin virksomhed og at beretningen offentliggøres

Særlige hjemmel for besøg af Børnerådet

Instituttet noterer, at forslaget giver Børnerådet eksplicit hjemmel til at anmode institutioner, hvor børn opholder sig, om at aflægge et besøg med henblik på at styrke rådets viden og læring om børns vilkår og at såfremt Børnerådet i sin besøgsvirksomhed bliver bekendt med konkrete forhold, som rådet finder bekymrende, vil rådet skulle videregive sin bekymring til relevante myndigheder, herunder eksempelvis den kommunale myndighed, Folketingets Ombudsmand, Ankestyrelsen eller tilsvarende kompetente myndigheder. Men forslaget tildeler ikke Børnerådet kontrol-, klage- eller tilsynsbeføjelser eller nogen øget mulighed for at indsigte i dokumenter vedrørende børns forhold.

- Instituttet anbefaler at begrænsningen i Børnerådets tilsynsbeføjelser og omfanget af ressourcer evalueres efter et nærmere fastsat tidsrum.
- Instituttet anbefaler på den baggrund, at lovforslaget indeholder en eksplicit hjemmel for Børnerådet, til at anmode institutioner om adgang til dokumenter med den hensigt at styrke rådets viden og læring om børns vilkår.

Udsatte grupper, medinddragelse og informationsvirksomhed

Instituttet finder det positivt, at rådet kan inddrage børns synspunkter i sit arbejde, hvilket stemmer overens med princippet om medinddragelse af børn i FNs Børnekonventions artikel 12.

Idet formålet med lovforslaget er at præcisere Børnerådets overordnede opgaver i forbindelse med dets virke som fortaler for alle børn, ønsker instituttet at fremføre at der er behov for et særligt fokus på udsatte grupper af børn, herunder børn med handicap og børn med en anden etnicitet end dansk. Dette er i tråd med ikke-diskriminationsprincippet i FNs Børnekonventions artikel 2.

For så vidt angår børn med handicap, befinder de sig er i en særligt udsat situation og bemærkningerne til lovforslaget bør understrege, at det skal sikres, at alle tiltagene i lovforslaget også tilgodeser de særlige situationer, som børn med handicap kan befinde sig i og deres behov. For eksempel er det vigtigt, at Børnerådets hjemmeside og andet oplysningsmateriale gøres fuld tilgængeligt for børn med handicap og, at der oplyses om alternativer til BørneTelefonen, som børn, som ikke kan bruge telefon på grund af deres handicap, kan bruge for at få hjælp og rådgivning. FNs Handicapkonvention artikel 7 om børn med handicap understreger, at deltagerstaterne skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at børn med handicap fuld ud kan nyde alle menneskerettigheder, ligesom det fremgår af artikel 16 i FNs Handicapkonvention, at deltagerstaterne skal sikre, at beskyttelsesforanstaltninger mod udnyttelse, vold og misbrug skal være alders-, køns og handicapsvarende.

For så vidt angår børn med en anden etnicitet end dansk og tosprogede børn bør det ligeledes sikres en lige mulighed for adgang til information, hjælp og rådgivning.

Endeligt ønsker instituttet at fremhæve at Børnerådet i varetagelsen af sin virksomhed, bør integrere hensyntagen til, at børns vilkår i Danmark kan være forskellige, alt efter om der er tale om drenge eller piger.

- Instituttet anbefaler på den baggrund, at der i lovforslaget angives, hvilke særlige hensyn, der vil tages i forhold til udsatte grupper og kønsmainstreaming.

Der henvises til J.nr. 2011-7654

Med venlig hilsen

Christoffer Badse